Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Де згода в сімействі,
там мир і тишина,
Блаженні там люди,
блаженна сторона.
Їх Бог благословляє,
добро їм посилає
І з ними ввік живе,
і щастя їм дає.
Іван КОТЛЯРЕВСЬКИЙ

21 (541)
21 травня
2015 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ЇМ ТАКИ ПОРОБЛЕНО

Давно спостерігаю за нашими політиками і все більше переконуюсь, що їм таки щось пороблено. Скажімо, перед виборами (чи то президентськими, парламентськими, а то й місцевими) слухаю їх, розмовляю, беру інтерв'ю – люди, як люди. І біди людські розуміють, і ніби й за народ вболівають, і проблеми державні усвідомлюють, і знають, як їх розв'язати (в усякому разі, пропонують варіанти), і патріоти вони щирі, і жертовні борці з корупцією. Хоч за образ клади. Та щойно дориваються до заповітного крісла, їх гейби хтось підмінив, заворожив, позбавив пам'яті, як говорила моя бабця, щось їм поробив.

Так свого часу Арсеній Яценюк «на пальцях» пояснював своєму попередникові, що потрібно зробити, аби не підвищувати ціну на газ для населення, що тягне за собою зростання усіх комунальних тарифів: по перше, не красти, по друге, газ українського видобутку спрямувати для побутових потреб українців. Зауважте, тоді пробували підвищити ціну лише на третину. Тепер же Арсеній Петрович, всівшись у прем'єрське крісло, вдруге геть забув усі свої рекомендації і підвищив ціну на газ у міжсезоння аж у сім разів (напевно, для того, аби люди звикли до нових цін), а в опалювальний період – утричі… Вже не згадую іншого очільника, який обіцяв за кілька тижнів покінчити з війною, а заодно – із сепаратистами, олігархією, що жодних угод і домовленостей з ними не може бути, а потім натомість став «Мінськ-1», «Мінськ-2», запрошення миротворців на Донбас і заяви глави СБУ, що жодних претензій до громадян-олігархів у неї немає… І все – ніби загладило.

Але виглядає, що хвороба, яку діагностують як «місце сидіння визначає склад думання», вражає всіх. Подивіться на наш депутатський корпус. Видавалось спочатку, що нові молоді люди, хлопці з передової, штурмом візьмуть досі неприступні редути корупції, проб'ють шляхи реформам у судовій, правоохоронній, адміністративній, а насамперед економічній сферах. А вийшло з того… поки що майже нічого. І герої Майдану й АТО здебільшого обстоюють не стільки загальнонародні інтереси, як інтереси своїх фракцій. Чи не пороблено їм?..

Політологи й експерти пояснюють, що це спротив системи: хто до неї потрапляє, того вона переварює в своїй утробі на безхребетного чиновника, свого слугу. Таких, що не піддались – на пальцях перелічити. Цим мене, як, напевно, мільйони українців, і вразила історія нашого співвітчизника зі Львова Саші Боровика, який свого часу еміґрував у пошуках роботи.

Людини, яка зробила сама себе і, досягнувши всього, що бажала: закінчив Гарвардський університет, заробляючи по півмільйона доларів у рік, він як фахівець в комп'ютерній сфері, управлінець приїхав в Україну, аби, як розповів сам у програмі Савіка Шустера «Свобода слова» на 112-му телеканалі, допомогти своїй Вітчизні. Зрозуміло, що привів із собою команду таких же, як він, волонтерів.

Спершу видавалось, що все складалось добре, тим паче, що нова влада ніби демонструє прихильність до закордонних реформаторів. Його прийняли у мінекономіки першим заступником міністра, він мав кілька розмов з прем'єром. Як розповів С. Боровик, міжнародні фінансові донори попросили проаналізувати витрати грошових кредитів та ще хід реформ. Як виявилось, гроші кудись зникають, але не на реформи, бо як таких їх не проводять, адже навіть не вироблена стратегія реформ.

Лише один факт: на комп'ютерну програму на обслуговування міністерства було витрачено 260 тисяч доларів, коли вона коштує від сили аж шість тисяч зелених. Про це він поінформував навіть прем'єра. І після цього Сашу Боровика звільнили з посади, навіть не затвердивши. А перед тим Арсеній Петрович на годині Уряду в парламенті, коли його запитали про С. Боровика, зробив вигляд, що він його взагалі не знає і заявив: «якщо він добрий фахівець, то для нього у мене робота знайдеться».

Зауважте, не в Уряді, не в державній структурі, а «в мене». Виглядає, що Арсеній Петрович вже його приватизував. Але, вочевидь, в країні, яка ледь виживає, в суспільстві, де люди не покладаються на державу, а радше на самих себе та ще волонтерів, таку зверхність чиновника навряд чи терпітимуть. Не кажу вже про розчарування владою, її діями, як в зоні АТО, так і в розв'язанні соціально-економічних проблем громадян. Адже імітацією реформ суспільство не заспокоїти. А дій конкретних і ефективних поки що не видно. Хоч на горизонті вже – місцеві вибори. І якщо до того часу нічого доброго не станеться і не зміниться, то влада, а це найперше партії, які її піднесли на Печерські пагорби, вповні відчують розчарування людей. Вибори знімуть вроки, бо виглядає, що їй таки щось пороблено.

Богдан ВІВЧАР

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Разом – у Європу!

На початку квітня було підписано угоду між Івано-Франківською та Вінницькою обласними державними адміністраціями про співпрацю у торговельно-економічній, науково-технічній, гуманітарній сферах.

У ці дні на Прикарпаття завітала делеґація з Вінниччини, яку очолив перший заступник голови облдержадміністрації Андрій Гижко. Гості зустрілися з головою облдержадміністрації Олегом Гончаруком та його першим заступником Сергієм Басарабом.

Упродовж спілкування обговорили основні аспекти реалізації проекту «Єврокарпатська ініціатива», механізм проведення адміністративно-територіальної реформи, напрацювання щодо створення сільськогосподарських кооперативів.

Олег Гончарук поділився планами щодо налагодження партнерства області з країнами ЄС.

«Працюючи над розширенням кола інвесторів, які сприятимуть соціально-економічному розвитку Прикарпаття, – зазначив очільник області. – Найближчим часом плануємо підготувати угоду з польськими інституціями, пов'язану з організацією навчань експертних груп, учасники яких у подальшому будуть створювати певні програми розвитку реґіону».

Позашляховик бійцям – від Перегінська

Селищна громада придбала і подарувала воякам 128-ої гірсько-піхотної бриґади позашляховик «Land Rover». Його на центральній площі селища біля пам'ятного знака героям Небесної сотні освятили місцеві духівники на чолі з отцем-деканом Перегінським УГКЦ Романом Балагурою. Саме таким чином – добрими справами – патріотичне бойківське селище розвіює міфи про їхнє масове ухиляння від мобілізації. До речі, отець-декан Роман Балагура після відправленої панахиди за героями Небесної сотні і всіма загиблими у війні українськими вояками в присутності громади, перших керівників району і бійців 128-ої гірсько-піхотної бриґади назвав поширену свого часу в ЗМІ неґативну інформацію про селище «фальшивством», а вчинок того, хто таке зробив, – «запроданством».

У районі думають організувати реабілітацію учасників АТО на базі колишньої літньої резиденції «Кедрові палати» митрополита Андрея Шептицького, що в урочищі Підлюте неподалік села Осмолода. А ще толокою, залучивши підприємців і громаду, допоможуть впорядкувати обійстя родинам вояків із Петранки та Вербівки.

МУЗЕЙНА СПРАВА

ДАВНІЙ ГАЛИЧ ПРИЙМАВ ДРУЗІВ

Як ми повідомляли, у Музеї історії Галича відбувся перший Всеукраїнський музейно-туристичний фестиваль «Давній Галич збирає друзів: варто побачити, де живе пам'ять».

До нашого краю з'їхалися представники з різних куточків нашої держави. Гості представляли Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця», Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав», Національний заповідник «Хортиця», Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви», Національний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка», Національний заповідник «Замки Тернопілля», Державний історико-культурний заповідник «Самчики», Державний історико-культурний заповідник в м. Белз, Державний історико-культурний заповідник «Тустань», Державний історико-культурний заповідник в м. Бережани, Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник, Державний історико-архітектурний заповідник у м. Святогірськ, Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник та ін.

На свято в Галич приїхало також багато майстрів-ремісників, серед них і керамісти зі Спілки гончарів м. Слов'янськ Донецької області.

Галицький декан УГКЦ о. Ігор Броновський поблагословив учасників фестивалю. Начальник управління музейної справи та культурних цінностей Міністерства культури України Василь Рожко зачитав привітання від імені міністра культури В'ячеслава Кириленка. Гостей фестивалю вітали також очільники і представники районної та обласної влади, керівники заповідників та музейних закладів.

Учасники фестивалю оглянули архітектурні пам'ятки княжого Галича, зокрема церкву Успіння Пресвятої Богородиці XVII ст., фундамент Успенського собору XII ст., Галичину могилу, храм Св. Пантелеймона XII ст., побували в Музеї історії Галича та Музеї етнографії, послухали цікаві розповіді наукових співробітників Національного заповідника «Давній Галич» про історію нашого краю.

Між керівниками історико-культурних заповідників та туроператорами, модераторами культурно-мистецьких заходів відбувся творчий діалог-семінар, який має на меті забезпечити збільшення кількості відвідувачів музейних закладів. Цікавою була презентація виставки одного експоната «Меч князя Святослава» з фондів Національного заповідника «Хортиця».

У фестивальному дійстві взяли участь виконавці та гурти Прикарпаття: ансамбль «Бревіс», вокальний квартет «Будьмо» з Івано-Франківська, лауреат різноманітних конкурсів Софія Терлецька з Бурштина та інші. Зацікавив глядачів Театр моди Наталії Штиркало з обласного центру.

Любов БОЙКО

ОПІКА

ДОБРИЙ ЛІКАР ОЙБОЛИТЬ

У Івано-Франківську проводитимуть повне медичне обстеження для демобілізованих воїнів АТО.

Адміністрація Центральної міської клінічної лікарні звернулася до Івано-Франківської обласної громадської організації воїнів АТО з пропозицією: військовослужбовці які демобілізовані з армії, у 10-денний термін можуть приходити у ЦМКЛ, щоб пройти повний медичний огляд.

«Мова йде не тільки про поранених бійців, а про всіх воїнів, які повертаються із зони АТО. Ми пропонуємо їм пройти повноцінне медичне обстеження для виявлення різних соматичних захворювань. Після наради з головними лікарями всіх медичних закладів міста, ми вирішили прислухатися до прохання військовослужбовців – проводити всі обстеження на базі одного лікувального закладу, а саме – Центральної міської клінічної лікарні. У нас є консультативна поліклініка з усіма головними міськими спеціалістами. Воїни за день зможуть пройти повне медичне обстеження: УЗД, рентген, комп'ютерну діагностику тощо. І згодом усі ці обстеження ми будемо передавати у медичний заклад за місцем проживання військовослужбовця», – розповідає головний лікар Івано-Франківська Тарас Масляк.

Він повідомив також, що адміністрація ЦМКЛ пропонуватиме запровадити схожу практику і в лікувальних установах області. Мова йде про створення таких центрів, де можна проводити повне медичне обстеження. «Потрібно, щоб наші захисники знали, що ми приділяємо максимум уваги їхньому здоров'ю. Тому вже днями відбудеться засідання обласної громадської організації воїнів АТО за участю медиків, керівника військової поліклініки та воєнкома, під час якого буде підписаний меморандум про таку роботу», – говорить Тарас Масляк.

До речі, у літній період на базі дитячої міської лікарні традиційно проходитиме оздоровчий табір для дітей з різними соматичними захворюваннями. Дітям учасників АТО пропонують оздоровитися на базі цього табору. За детальнішою інформацією можна звертатися до головного лікаря міської дитячої лікарні.

ШАНОВНІ КРАЯНИ!

ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету

«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 4,30 грн., на півроку – 25,80 грн., на рік – 51,60 грн.

ТАК ДУМАЮ

ТЕРОР ЦІНАМИ

Інакше – ціномор. В усякому разі, на те скидається.

Є така книжка Джоель Вальдфогеля «Тиранія ринку». Гадаю, читач уже з назви здогадується, про яку тиранію йдеться. Ця тиранія триває не одне століття відколи утворився ринок і гроші стали товаром. Тиск влади грошей, ринку час від часу буває більшим чи меншим, але ніколи не зникає.

Нині українці при своїх не надто товстих, а часто і зовсім схудлих, гаманцях ледве дають собі раду з цим всюдисущим терором цін. Статистика свідчить, що за квітень ціни на товари зросли в середньому на 14,5 відсотка. Це в середньому, а є, що і на всі сто. Беремо навмання будь-який приклад. Ще два тижні, скажімо коробка цукерок «Фрукти в шоколаді» мала ціну 53 гривні, а нині.... 92 (!) гривні. Що на неї вплинуло, коли гривня ніби зміцнилася, а долар свою «пиху» дещо збив і вже не такий дорогий. Пучок кропу в «Сільпо» коштує 18 гривень. На яких доларових ґрунтах він вирощений?

А звідки взялася ціна на яблука з 8–10 до 20 гривень і більше? Цієї трави, яка нічого не має вартісного і цінного, бо яблуко на спожиток корисне до січня.

Це що, така помста один одному: я тобі загну ціну, бо ти мені загнув? І чи довго покупець зможе купувати дорогі продукти й речі, і який хосен буде з цього продуцентам товарів і їхнім реалізаторам? В людей грошей зараз катма. Люди вже подумують, чи не є такі ціни своєрідним ціномором? Чи хтось хоче нажитися, коли інший ледве виживає?

Я не економіст і не можу пояснити нинішній стан ринку, але це вже добряче дістало. А ми ж іще за новими тарифами не платили. Уже й так велика прірва у нас між людьми. Скажімо, під данським парламентом я не побачив жодного авто – самі ровери. А в нас? Виставка найдорожчих авто. Ось доки наша влада не перейде на ровери, доти і буде такий стан. Може, я помиляюсь.

Василь БАБІЙ

P. S. Все хотів сказати про ціни на квитки у наших кінотеатрах. Цілковите свавілля. Ось раніше як було. Перші ряди коштували дешевше ніж місця у задніх. Було від 25 до 35 копійок. Нині всі місця по 45 гривень. Але ж якість перегляду фільму у першому ряді... неякісна.

Або 2 травня квитки на 16.20 по 30 гривень, а 10 травня вже чомусь по 40. Де взялася десятка? А, так, – зі стелі.

Бо наші підприємці (і від кіно в т. ч.) не можуть наїстися, і треба дерти з меншого брата шкуру.

ПЕНСІЙНА РЕФОРМА

Від того, що ми говоримо про реформи, система пенсійного забезпечення ні на йоту не покращується. У чому річ і навіщо нам взагалі ця реформа – спробуємо розібратися разом з начальником головного управління Пенсійного фонду України в області Анатолієм НАЗАРОВИМ.

ПРО МАЙБУТНЄ ДУМАЙ СЬОГОДНІ

ЧОМУ «ЖИТИ ТАК ДАЛІ» НЕ МОЖНА

– Реформа пенсійного забезпечення справді вкрай потрібна, і про неї уже не тільки балакали, а й пробували здійснювати у тому напрямі якісь рухи, зокрема, з 2011 року.

За нині діючої солідарної пенсійної системи до загального кошика Пенсійного фонду збирають усі пенсійні відрахування, які потім розподіляють між пенсіонерами. В нашій області п'ять працюючих громадян таким чином мала би оплачувати пенсію для шести пенсіонерів (в середньому по Україні це співвідношення 1:1). Така ситуація є безвихідною з урахуванням того, що внески працюючих ледь сягають половини наших поточних потреб і решту ми вимушені брати з бюджету Пенсійного фонду України. Спроба вирішити фінансові проблеми за рахунок наших жінок не дала очікуваного результату. І ось зараз, так би мовити, другий підхід...

– Чи не здається Вам, що причиною такого стану була спроба змінити не сам підхід до вирішення проблеми, а боротися з її наслідками?

– На мою думку, 2011 року це була спроба просто поповнити пенсійний бюджет, а не щось змінювати у системі. Адже ж система пенсійного забезпечення від початку передбачала триступеневий рівень. Перехід на персональні рахунки (накопичувальна система) та добровільні внески (недержавні пенсійні фонди) мав відбутися за умови бездефіцитного бюджету при солідарній системі.

Натомість докорінно відмінні важелі у здійсненні реформи пропонує запропонований Пенсійним фондом проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій».

За цим Законом з 1 січня 2017 року молодь віком до 35 років в обов'язковому порядку буде накопичувати 2 відсотка від фонду заробітної плати. До 2022 року кількість відрахувань збільшиться до 7 відсотків, щороку зростаючи на один відсоток. Участь людей 35–55 років у накопичувальній системі добровільна.

ЯК ЦЕ «СПРАЦЮЄ» В ІДЕАЛІ?

– Чи не стане обов'язкова участь людей до 35-річного віку черговою спробою перекласти весь тягар на плечі нащадків? У нашій області такої молоді, вважайте, кожен п'ятий нині працюючий...

– На старості в людини накопичені гроші будуть у її власності, вона сама вирішуватиме, що робити з цим ресурсом...

Уявімо собі хлопчика Петруся, який народився 1992 року, і спробуймо розібратися, яким чином пенсійна реформа вплине на його життя і життя родини.

Для бабусі й дідуся Петруся, які вже пенсіонери, нічого не зміниться. Визначення розміру їхніх пенсійних виплат як було, так і буде здійснюватися надалі. На батьків Петруся, що вийдуть на пенсію, скажімо, 2022 року, запровадження пенсійної реформи може взагалі не вплинути: вони отримуватимуть пенсію за солідарною системою, яка буде нараховуватися з Пенсійного фонду. Хіба що – є шанс отримувати і за накопичувальною системою, за умови, якщо вони матимуть можливість та бажання протягом п'яти років відраховувати у накопичувальний фонд певні відсотки від своєї зарплати.

Найбільш забезпечену старість пенсійна реформа ґарантує самому Петрові. У 2017 році йому виповниться 25 років. Припустімо, він влаштується на роботу, де отримуватиме середню в Україні зарплатню у три тисячі гривень, яка щороку зростатиме на 500 грн. У 2017 році він почне відраховувати до накопичувального рахунку 2 відсотка від зарплати, щороку збільшуючи виплати на 1 відсоток, поки у 2022 році розмір відрахувань не збільшиться до 7 відсотків. Від цього моменту і протягом подальших 30 років трудового стажу 7 відсотків від зароблено стабільно лягатимуть на його накопичувальний рахунок. Якщо після виходу на пенсію Петрусь проживе ще 13 років, то щомісяця він буде отримувати близько 2,5 тисяч гривень лише за накопичувальною складовою. Якщо він, не дай Боже, помре раніше, ніж встигне скористатися грошима з накопичувального рахунку, – кошти успадкують його родичі.

Коли додати до цієї накопиченої суми ще пенсію від держави і фондів, то старість у Петра буде заможною.

Але тут згадаймо, що наш герой уявний і він живе практично в ідеальних умовах: накопичувальна система стартує у 2017 році, накопичувальні фонди починають свою роботу без «просідань», Петро отримує зарплату «без конвертів», яку стабільно підвищують, інфляцію держава тримає під контролем і гривня є стабільною.

Розмовляв ***Володимир КРИВОРУЧКО***

(Закінчення буде)

ЦЕ – НАША ІСТОРІЯ

ПАМ'ЯТАЄМО ТИХ, ХТО ЗАГИНУВ

Звертаючись до присутніх у Національному історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили» в День пам'яті жертв політичних репресій, Глава держави ПетрО Порошенко зазначив, що цього року українці вклоняються пам'яті загиблих, звільнившись від символів терору. Адже він підписав закони про декомунізацію, про визнання героїв національно-визвольної боротьби і ще кілька законів, які осучаснюють політику національної пам'яті і звільняють її від імперських нашарувань.

Петро Порошенко нагадав, що Биківнянські могили – місце, що є одним із найбільших свідків комуністичного терору, доказом масштабного злочину проти людства. Кожен клаптик цієї землі просякнений кров'ю невинно вбитих українців і представників інших національностей тодішньої УРСР – росіян, поляків, євреїв. Серед них не «вороги народу», «шпигуни» і «диверсанти», натомість – звичайні селяни і робітники, вчителі, священники, науковці й письменники, які любили свою землю та мову, сказав Президент.

Глава держави також зазначив, що заповідник є місцем вшанування не лише загиблих у Биківні, а й усіх тих, хто поліг від рук репресивних органів по всій Україні й похований у безіменних могилах.

Президент наголосив, що сучасні українці мають не лише пам'ятати, а й зробити все, аби такі трагічні події більше не повторилися в історії нашої держави.

«Ми прийшли сьогодні на землю Биківні, щоб вклонитися праху невинно убієнних наших предків. Молячись за їхні душі, ми клянемося живим: ніколи не допустити нового червоного чи коричневого геноциду супроти нашого народу», – наголосив Петро Порошенко.

Він також висловив переконання, що пам'ять про трагедію і подвиг українців того часу має стати основою розбудови нової Української держави. «Ми відчуваємо відповідальність за живих, за тих, хто сьогодні будує нову європейську демократичну Україну. І Україна має стати заможною і квітучою в ім'я світлої пам'яті тих, чиїми життями написана наша історія», – сказав Глава держави.

АКЦІЇ

ДЕМ'ЯНІВ ЛАЗ – ПШЕНИЧНИКИ: ШЛЯХ ПАМ'ЯТІ І СКОРБОТИ

Ні слів нема, ні сліз,
Проклять і молитов,
Бо біль уже не біль,
І кров уже не кров,
І не ганебна лжа...
Ярослав Лесів

У дні пам'яті і примирення відбувся другий велопробіг «Дорогами пам'яті», присвячений пам'яті жертв тоталітарних окупаційних режимів. Задум проведення велопробігу виник у травні 2013 року під час перепоховання 623 останків жертв НКВД, знайдених під час розкопок біля с. Пшеничники Тисменицького району. Його підтримали члени ряду українських громадських патріотичних організацій, зокрема обласного «Меморіалу», обласної організації ГО «Патріот України» і Цивільного корпусу полку НГУ «Азов», клубу «Velostalker»... Суть ідеї полягала в тому, щоб з'єднати велопробігом місця масових розстрілів українських патріотів, які боролись проти окупаційних тоталітарних режимів у буремному XX столітті. Це МК «Дем'янів Лаз» – вул. Страчених націоналістів – Меморіальний цвинтар по вул. С. Бандери – с. Пшеничники Тисменицького району.

Розпочалась акція з молитви за знищених комуністичним та нацистським режимами мільйонів українців. Боже благословення акції дав старший ієромонах монастиря Святої Трійці отець Антоній. На могилах меморіалу були запалені поминальні лампадки.

Маршрут велопробігу складався з десяти етапів, що зв'язали між собою основні місця жертовно-героїчної історії нашого краю. 1-ий етап: МК «Дем'янів Лаз» – пам'ятник учасникам національно-визвольних змагань біля АС № 2, що був офіційно відкритий і освячений 14 жовтня 2012 року – на свято Покрову Пресвятої Богородиці і День заснування УПА. Поставлений цей монумент в честь 54 мешканців с. Пасічної, які брали участь у національно-визвольних змаганнях у складі УСС і УПА.

2-ий етап: АС № 2 – вул. Галицька – вул. Страчених націоналістів (пам'ятник членам ОУН). Він присвячений вшануванню українських патріотів, розстріляних нацистськими окупантами в центрі Станіслава в листопаді 1943 року.

Звідси велопробіг дістався Вічевого майдану, а потім – приміщення колишньої тюрми і ОУ НКВД Станіславської області. Через ці криваві застінки пройшли десятки тисяч наших краян, які були неугодними комуністичному режиму. Василь Ніньовський у своїй книжці «Відлуння ленінського пекла» згадує, що з початком німецько-радянської війни кількість розстрілів значно зросла. А начальник тюрми І. Гриценко в службовій записці писав, що прийшло НКҐБ і забрало 1061 особу, які були розстріляні неподалік тюрми.

Біля пам'ятника Є. Коновальцю перед учасниками виступив заступник голови Цивільного корпусу полку НГУ «Азов» Ярослав Вакалюк. Грамотою і книжкою про вояків УПА був відзначений наймолодший учасник велопробігу, семирічний Юрій Симчич, нащадок славних українських родів Голинських і Симчичів, що дали Вітчизні багато славних імен. Зокрема, січового стрільця, сотника УГА, члена УВО і ОУН, який особисто знав Є. Коновальця і С. Бандеру – Григорія Голинського, знищеного НКВД в Дем'яновому лазі, а також Мирослава Симчича, славетного командира УПА. Минулого року малий Юрко був зі своїм татом – Василем Симчичем, який отримав поранення на Майдані гідності в Києві, а зараз вступив добровольцем до одного з військових підрозділів. Тому Юрко був разом з мамою – Марією...

Від постаменту Є. Коновальцю ми вирушили в Меморіальний сквер до могил січових стрільців і жертв НКВД. Учасники велопробігу вшанували жертв комуністичних репресій і новітніх українських героїв – учасника Майдану, бійця «Небесної сотні», Героя України, дев'ятнадцятилітнього студента ПНУ ім. В. Стефаника Романа Гурика, учасників АТО – Петра Безпалька, Юрія Барана, Василя Семанюка, Михайла Шемегінського і Володимира Шарабуряка.

Караван продовжив рух до центральної площі Тисмениці, де перед районною радою і райдержадміністрацією височіє монумент полеглим борцям за волю України.

Від центру Тисмениці поїхали до урочища Городище, археологічної пам'ятки нашої історії. Там для учасників велопробігу Михайло Фреїк провів історико-краєзнавчу вікторину, а керівник розкопок біля с. Пшеничники Василь Тимків розповів про хід і результати досліджень і ті страшні звірства, які чинили московські кати, знищуючи наших краян. Порівняно з минулим роком тут відбулись позитивні зміни: поставили огорожу з дерев'яних брусів. Василь Тимків повідомив, що «меморіалівці» вже виготовили пам'ятний металевий хрест і незабаром він буде встановлений. Віримо, що знайдуться і добрі люди, щоб скосити траву і поставити місток через рів, а влада встановить вказівні інформаційні знаки.

Далі дорога акції пролягла до пам'ятника С. Бандері. В Івано-Франківську вітав депутат обласної ради, голова Всеукраїнського братства вояків ОУН–УПА Богдан Борович. Він розповів про свої враження від урочистого засідання Верховної Ради України, присвяченого Дню пам'яті і примирення, та зустрічі з Президентом України. Потім учасники і гості велопробігу, серед яких був брат розстріляного в Дем'яновому лазі Мирослава Лущака Володимир Петраш, співали повстанські пісні. На завершення пролунав Гімн України.

Учасниками велопробігу вперше стали волонтери Цивільного корпусу полку «Азов»: Катерина Решетник; Олег Федишин; Артем Вакалюк, що став переможцем історико-краєзнавчої вікторини; Іван Гуменюк та Руслан Чуйко. З велосипедного клубу «Velostalker» – Олег Смігоровський, Тетяна Хемій та Андрій Бондарєв, який їхав на власноруч обладнаному електродвигуном велосипеді, а також Діана Дуаранович, Юрій Сабатович, Юлія Головчак, Ростислав Сабатович та Ігор Андрух, які отримали відзнаки в номінації «Найкраще спорядження».

Медичне обслуговування забезпечила волонтерська служба Цивільного корпусу полку НГУ «Азов». На думку учасників двох велопробігів, включення до програми різноманітних конкурсів зробило захід цікавішим і вони обов'язково приїдуть до Дем'янового лазу наступного року.

Велопробіг проходив у супроводі інспектора взводу № 1 із забезпечення супроводу Івано-Франківського ОУ ДАІ, сержанта міліції Василя Гальчака. Від імені організаторів і учасників пробігу хочу подякувати йому за високу професійну підготовку та особисті моральні якості, що сприяло створенню атмосфери доброзичливості і взаємоповаги та успіху акції.

Михайло ФРЕЇК,
завідувач МК «Дем'янів Лаз»

КРУГЛИЙ СТІЛ

СІМ'Я – ФОРТЕЦЯ МОЯ

З ініціативи обласного та Івано-Франківського міського об'єднань «Просвіта» й обласної організації «Жіноча громада» відбувся круглий стіл, приурочений до Міжнародного дня сім'ї та присвячений українській родині.

Як стверджував класик, всі ми родом з дитинства, власне, із сім'ї. І якими вона нас випестила, виховала, сформувала, такими ми і є в житті. Бо ж сім'я – це цілий світ, радше всесвіт людини, любов, піклування, тепло, добро, довіра, підтримка, повага... Але це насамперед батько і мати, діти як продовження роду, це – свято щастя...

Після перегляду відеокліпу «Татові», у якому йдеться про роль батька у вихованні дітей на прикладі сімей Рощуків і Макогонів зі Старого Лисця Тисменицького, Мартинців із Космача Богородчанського районів, Сав'юків, Бойків, Самборських з Івано-Франківська автор і модератор Михайлина Боднар запросила до слова кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Інституту народознавства НАНУ Оксану Сапеляк зі Львова. Розпочинаючи дискусію, вона насамперед акцентувала увагу на ролі митрополита Андрея Шептицького у виробленні суспільної християнської думки щодо долі сім'ї, родини у розбудові Української держави. Бо ж «будувати рідну хату» можна лише опираючись на міцні підвалини родини, яку він вважав основою всякого ладу, а особливо – ладу української держави. «...То дерево суспільної сили та суспільного щастя закорениться глибоко у серці народу. А корінь його набере такої тривкості, що дерево це не зможуть уже звалити ніякі бурі й ніякі перевороти», стверджував А. Шептицький.

Дискутантка нагадала, що, на жаль, кілька поколінь українців виховувались не на Законі Божому, і плоди того пожинаємо нині. І лише після Майдану приходить до нас усвідомлення таких понять як гідність, свобода, відповідальність...

Цю думку продовжив о. Орест Путько, який визначив відповідальність як стан дорослості. І насправді вона наступає не за віком, а саме за таким усвідомленням, «за розумінням, що життя – це терпіння, а не суцільна втіха, що воно – «не лише хліб з маслом».

Акцентувавши увагу на заповітах А. Шептицького щодо суспільного вивищення родини, голова обласної «Просвіти», депутат облради Степан Волковецький нагадав, що Митрополит у своїх пастирських посланнях, листах, проповідях не втомлювався наголошувати на визначальній ролі батьків у вихованні й формуванні нового громадянина України, і закликати всіх татів і мам до такої важливої праці. Бо якщо ми будь-якого фахівця вчимо і готуємо роками, то доброго християнина, відповідального громадянина маємо плекати з колиски і все життя. С. Волковецький закликав духовенство взяти за приклад діяльність на ниві виховання вірян великого князя Церкви.

Про сім'ю як чарунку Української держави роздумувала педагог, просвітянка Олександра Мечева. А досвідом виховання діток ділилися вихователька дитсадка «Пізнайко» Олена Карпінець, психолог Юлія Бойко, керівник студентського театру технікуму готельно-ресторанного сервісу і туризму Надія Гаріджук та інші.

Депутат обласної ради Дмитро Захарук нагадав, що «Просвіта» давно працює над цією проблемою. Так, ухвалено програму «Нова українська родина» з визначенням базового населеного пункту з її реалізації. Ним стало село Маріямпіль Галицького району. Подібний документ затверджено сесією обласної ради з розумінням того, що успішно розвиваються лише країни, які мали програми самовідтворення нації. Саме в цьому руслі й маємо працювати, залучаючи до важливої справи всі громадські та державні структури, наголосив Д. Захарук.

На закінчення дискусії учасники заспівали змістовну пісню Івана Котляревського «Де згода в сімействі».

Теодор ДРОВНИЧ

P. S. Подаємо текст, бо її таки варто вивчити, знати й співати на родинних святах.

Де згода в сімействі, там мир і тишина,
Блаженні там люди, блаженна сторона.
Їх Бог благословляє, добро їм посилає
І з ними ввік живе, і щастя їм дає.

Де згоди немає, там мир не царить,
Там Бог не вітає, добро їм не дарить.
Руйнуються пожитки, добро їх, їхні дітки,
Все марно пропаде... все марно пропаде...

Пошли нам, Боже, згоду, і мира Твій покров,
Щоб жити в Твоїй волі, і щиру дай любов!
Пошли нам щастя й долю, щоб жити в Твоїй волі,
Ти нас благослови! Ти нас благослови!..

ВШАНУВАННЯ

СТЕФАНИК БУВ СЕРЕД НАС

Минулий травневий тиждень, серединою якого стало 14 число, був тижнем Василя Стефаника, бо саме цього дня 1871 року явився він на світ у Русові на Покутті.

Він прийшов на цю страдницьку землю, щоб явити талант від Бога й обдарувати ним читачів, спраглих високого, надзвичайного слова.

Його ім'я має Львівська наукова бібліотека. На титулі Прикарпатського національного університету також ім'я В. Стефаника.

І найвищою літературно-мистецькою премією області є премія його імені.

Першими взялися вшановувати пам'ять класика української літератури у Прикарпатському університеті. Тут біля пам'ятника В. Стефанику відбулися читання його творів. Організаторами стали обласна організація НСПУ (голова – Є. Баран) та голова громадської ради Віталій Перевізник, який вже організовував раніше читання творів Т. Шевченка та І. Франка.

Не надто багато любителів Стефаникового слова виявилося у п'ятитисячному університеті. Жменька. Був ректор Ігор Цепенда, кілька викладачів, кілька лауреатів Стефаниківської премії, які працюють на кафедрі україністики.

Ну, добре, перший буває як перший, спишемо на перевитрати організації.

Наступного дня ПНУ ім. В. Стефаника святкував своє 75-ліття. Здається, гучно. Не був, не знаю. І чого б я раптом мав там бути? Якщо не запрошено нікого з творчих спілок, лауреатів Стефаниківської премії (Є. Баран, О. Слоньовська, С. Процюк, Р. Піхманець, М. Лесюк, О. Деркачова, М. Васильчук, С. Хороб працюють в університеті (!)), нікого з громадських організацій. Невідомо, чи б і В. Стефаника запросили, якби був живий? Але то таке, як писав він: «Не маєте ви за чим банувати!» (новела «Камінний хрест»). Цього ж таки дня у Русові справді пошанували В. Стефаника. Саме в його селі вручили премію його імені цьогорічному лауреату Миколі Лесюкові, доктору філологічних наук. Урочисто це вчинили заступник голови облдержадміністрації Ігор Пасічняк та заступник голови облради Олександр Левицький.

Лауреата привітали начальник управління культури, національностей і релігії Володимир Федорак, представники Снятинської районної ради, голова ОО НСПУ Є. Баран, депутат обласної ради, поет Я. Ткачівський, автор цих рядків.

Концертну програму організували аматори районної сцени та учні школи. Були вінки від влади і громадськості до пам'ятників Т. Шевченку та В. Стефанику. Молитву за упокій душі В. Стефаника на цвинтарі учинив парох Русова о. Василій.

Потім усі відвідали два музеї класика літератури, відчули невидимий дух його всеприсутності.

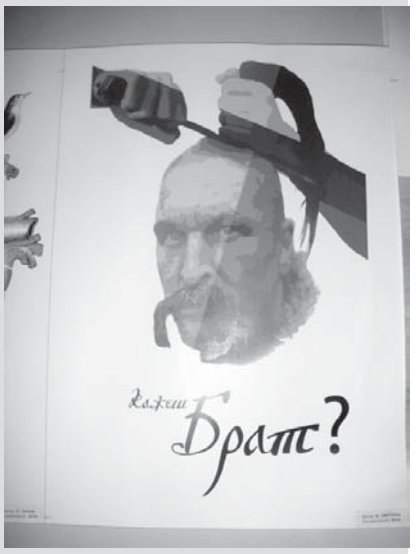
І ще один гарний вчинок від лауреата премії М. Лесюка. Він із грошової винагороди премії віддав тисячу гривень на музей В. Стефаника в Русові. Це добрий заохочувальний приклад для майбутніх лауреатів цієї премії. Виникла також думка, яку озвучив Є. Баран, створити Фонд музею В. Стефаника. І надалі премію вручати лише у Русові.

В. Стефаник і його земляки на це заслуговують.

Василь БАБІЙ,
лауреат премії ім. В. Стефаника, випускник ПНУ ім. В. Стефаника

ВИСТАВКИ

СОБОРНА УКРАЇНА – МИРНЕ МАЙБУТНЄ

У часі відзначення 353-ої річниці Івано-Франківська міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, кафедра дизайну і теорії мистецтв Інституту мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника і обласна Спілка дизайнерів України в НД «Просвіта» організували і провели виставку-конкурс творчих робіт студентів і викладачів Інституту мистецтв ПНУ на тему «Соборна Україна – мирне майбутнє».

Відкрив виставку професор, член Правління товариства В. А. Шпільчак, який наголосив, що символічно в будинку теперішньої «Просвіти» виставляти патріотичні роботи студентів і викладачів, бо у свій час тут виступали такі визначні діячі, як В. Сосюра, Остап Вишня, М. Рильський, С. Крушельницька та багато інших. Зазначив також, що Інститут мистецтв сьогодні є потужним культурно-мистецьким центром реґіону, студенти і викладачі якого продукують нові ідеї, реґулярно організовують виставки. Важливо, що студенти своїми роботами показують не тільки високу художню майстерність, але й патріотичну громадянську позицію. Організатор виставки професор О. Д. Чуйко у виступі повідомив, що впродовж року було оголошено конкурс плакатів з поглядом України в майбутнє. Тут відображені події, які відбуваються тепер в нашій країні і спонукають глядачів до роздумів. Зі 150 плакатів тут представлено тільки 28, з них журі конкурсу і визначило переможців.

Усіх учасників, роботи яких представлено в залі, привітали професори М. Є. Станкевич і В. К. Сельський, доцент В. М. Хомин, заступник голови міської «Просвіти» О. Путько, відповідальний секретар Н. Синиця та заступник голови обласної «Просвіти» Є. І. Романишин.

Промовці схвалили оригінальність і високий художній рівень виконаних робіт та загострене відчуття важких теперішніх подій на сході України. У кожній картині відображено патріотизм і любов до своєї Батьківщини. Навіть назви картин спонукають до роздумів про майбутнє України: «Разом – тепліше» (В. Костилюк), «Збережи свою країну» (О. Дилетчук), «Не мовчи! Не вбивай своєю байдужістю Україну» (О. Козак), «Сильна нація – міцна родина» (Я. Карабин), «Ти лиш крапля в океані, але що є океан, як не сукупність крапель?» (В. Кліщ), «Для нас у світі вона єдина, одна» (О. Запоточна»).

Отож переможцями стали:

І місце: Тетяна Ціцюра – «Знайди шлях до єдності країни» і Тарас Теліщак за картину «Україна – наш спільний дім»;

ІІ місце: Андрій Федорчук – «Любіть Україну, як сонце любіть» і Віталій Смерека – «Кажеш – брат?»;

ІІІ місце: Андрій Калинюк «Моя – Україна» і Соломія Баюрчак – «Єдина країна».

За організацію виставки просвітяни щиро подякували професорам Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького В. Шпільчаку та Інституту мистецтв – О. Чуйкові.

В'ячеслав ГОВЕРА,
м. Івано-Франківськ

ПРОСВІТЯНИ

НАРОДНИЙ ПРОСВІТНИК

(Закінчення. Поч. у № 18, 20)

Учитель передплачував до читальні тогочасні газети й журнали, опікувався всіляко, аби якнайбільше новичан читали, були не лише грамотними, але й свідомими українцями, патріотами рідної землі, добрими господарями.

Із виставами і концертами просвітяни виступали на сцені подолінської читальні ім. Качковського, у сусідніх селах, разом зі священиком, вже згадуваним о. Р. Кунцевичем, з повітовою «Просвітою» організовували фестини, що неодмінно супроводжувалися виставками городини і саду.

Українські зерна, так щедро засівані у душах новичан народним учителем і священиком, давали рясні плоди. Як свідчать шематизми тих років, кількість прихильників москвофільського товариства зменшувалося, а натомість зростала чисельність «Просвіти».

НАУКА БЕЗ БУКА

...Він ішов повз цвинтар і шанобливо знімав капелюха. Невгамовні й цікаві до всього діти часто запитували: а чому? Вчитель не втомлювався пояснювати, що на цвинтарі вічним сном сплять наші попередники, котрі працею своєю прикрашали село, яке нам залишили. Він привчав селян після весняного прибирання спалювати непотріб, а попіл розсівати на грядках і разом з тим те, що не горіло, закопувати десь на краю городу, де вже нічого не росте. Тож у селі не було жодних «сутичів», що звемо нині сміттєзвалищами.

Він ішов повз гурт дітей, які бавилися на вулиці, й неодмінно вітався з ними. А наступного разу вони вже самі навперед віталися з учителем, знали ж бо його науки, що не годиться минати людину не привітавшись.

У затишній оселі директора школи бували відомі люди тогочасної Галичини: Остап Волощак, один із засновників української ботанічної школи, який разом зі студентами пройшов вздовж русла Лімниці, досліджуючи рослинність довкола неї, Костянтина Малицька, вчителька, письменниця, громадська діячка, яку зацікавила праця вчителя, і, звичайно, вже згадуваний історик і філолог, археограф і археолог, фольклорист і етнограф, нумізмат і бібліофіл (за В. Качканом) Антоній Петрушевич і багато інших...

Він пішов із життя несподівано. З необережності. В переддень свята верховних первоапостолів Петра і Павла 1917 року. Тоді Галичина палала у фронтових пожежах. Часто діти знаходили на пасовищах і приносили вчителеві снаряди, хоч він дуже сварив їх за це, з огляду на небезпеку вибуху. Їх застерігав... А сам, розбираючи один із них, підірвався на порозі власного дому. Отець Роман Кунцевич, ледь стримуючи сльози, у прощальному слові назвав Йосипа Петрушевича сільським апостолом науки і любові. Його прийшло проводжати в останню путь ціле село.

За кілька років коштами і зусиллями громади на його могилі поставили хрест, на якому було виписано: «Осипу Петрушевичеви, просвітникови Новиці». З роками хрест постарів, а негода остаточно поламала його.

Знакової днини 8 грудня (в день заснування «Просвіти» у Львові 1868 року) 2011 року вдячні новичани відновили цей хрест. Характерно, що до цієї події доклалися нинішній директор місцевої школи В. Дадяк (скерував кошти, що належали йому як депутатові районної ради на виконання повноважень) і сільський голова Новиці (війт) В. Головчак.

Ім'ям Петрушевича названа одна із центральних вулиць села, на якій він колись жив.

НЕМА БІЛЬШОГО ҐОНОРУ

«Нема більшого ґонору для інтеліґентного чоловіка, як берегти свою національну честь і без нагороди вірно працювати для добра свого народу, щоб забезпечити його кращу долю...», – писав Іван Пулюй, видатний український вчений, фізик, першовідкривач Х-променів, відомих нині як рентгенівські, ректор політехнічного інституту у Празі й фундатор фонду допомоги українським студентам. Слова ці, наче списані з життєпису нашого славного земляка Йосипа Петрушевича, справжнього українського інтеліґента, народного вчителя, фундатора «Просвіти».

Василь ПЕРЕГІНЯК

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Івано-Франківські обласне та міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка щиро вітають з днем народження члена Правління МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, громадського діяча, лікаря, кандидата медичних наук, полковника ЗСУ, генерал-хорунжого УК «Галицька Січ»

Миколу Дмитровича КАРДАЩУКА.

Своєю багаторічною плідною працею, діяльною участю у важливих громадсько-політичних заходах, своєю людською щедрістю Ви зробили й робите значний особистий внесок у процеси духовного відродження України. Знаємо і високо цінуємо Вашу самовідданість і просвітницьку працю.

Прийміть від нас слова щирої вдячності за все, що Ви зробили для Української держави, активну життєву позицію і діяльність зі створення надійної духовної та інтелектуальної основи розвитку суспільства та особистості.

Від душі бажаємо Вам міцного здоров'я, творчого натхнення і многих благословенних літ!

З роси і води!

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, голова ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь БОЙКО, відповідальний секретар Наталія СИНИЦЯ

* * *

Вітаємо з днем народження голову просвітянського осередку

Надію Василівну КУРНУТУ.

Нехай це світле свято, яке символізує ще один пройдений етап життєвого шляху, додасть Вам нових сил й натхнення для здійснення майбутніх сподівань і трудових звершень. Хай доля і надалі буде прихильною до Вас, даруючи радість життя, вірних і надійних друзів, а теплі привітання додають життєвої наснаги у скарбничку Вашої душі.

Голова Тлумацького райміськоб'єднання «Просвіти» ім. Т. Шевченка Галина ДЗЬОБА, куратор Тлумацького райміськоб'єднання Михайлина БОДНАР

У НД «ПРОСВІТА»

ДАРУЙМО РАДІСТЬ

У Народному домі «Просвіта» традиційно відзначили День Матері. На свято збирається щораз більше людей, зала переповнена. Особливо радує, що тут багато дітей, які підготували чудові виступи і прийшли привітати улюблених матусь та бабусь.

Виставку вишиванок і рушників, яку з цікавістю оглянули присутні, влаштували майстри народної творчості Прикарпаття, керівники гуртків народної вишивки у «Просвіті» Наталія Синиця і Марія Турчин. Вишиті картини представила молода просвітянка Ольга Синиця.

Розпочала дійство Людмила Булієнко піснею «Ave Maria» Шуберта. Привітав усіх зі святом відповідальний секретар і заступник голови обласної «Просвіти» Михайло Січка, наголосивши, що наші мами, бабусі – найрідніші й найдорожчі для нас люди, від яких залежить, яким виросте молоде покоління. Адже вони, берегині народних традицій, виховують патріотів, героїв.

Кілька років тому було важко навіть уявити, що слова пісні «Степом, степом» у виконанні хору «Фронтові друзі» (художній керівник – заслужений працівник культури України Віктор Поліщук) звучатимуть нині так актуально: «Мати, мати жде свого солдата, а солдат спить вічним сном». Тому перші слова пошани були звернені до матерів, вдів, які були присутні в залі, чиї чоловіки не повернулися з нинішньої війни. Це дружини Василя Семанюка – Анна, Михайла Шемегінського – Світлана, Володимира Лисенчука – Світлана, Петра Безпалька – Наталія та матері Володимира Шарабарюка – пані Ольга, Юрія Барана – пані Віра, Василя Білика – пані Оксана, Сергія Хіврича – пані Марія, Андрія Прошака – пані Наталія, Ярослава Костишина – пані Марія.

Зворушливо прозвучала сценка цієї тематики у виконанні Віри та Ксенії Цвірлак з с. Іваниківка Богородчанського району. Пісні, присвячені матерям, звучали у виконанні гурту «Пшеничне перевесло», лауреата Всеукраїнських і Міжнародних фестивалів, керівника вокального ансамблю «Квіти ромену» ОНД «Просвіта» Ореста Турка, учениць музичної школи № 1 Елеонори Джички, Юлії Гробельної та лауреата пісенного конкурсу «Водограй» Катерини Круліковської (керівник – заслужений діяч мистецтв України Зорина Валіхновська), просвітянок Надії Самборської, Анни Яцишин, дитячої студії «Сопілочка» Центру дитячої та юнацької творчості (керівник – Тетяна Шевцова), хору «Берегиня» Союзу українок та ін.

Запальними танцями порадували зразковий хореографічний ансамбль народного танцю «Радість» ЦДТЮТ (керівники – Любов Харебіна та Уляна Дуридівка), колектив сучасного танцю ЦДТЮТ (керівник – Богдан Гасюк), ансамбль бального танцю «Ритм-престиж» (керівники – Віталій та Ірина Микицеї), дитячого театру «Смайлики».

Власні поезії, присвячені матерям, прочитали просвітяни Любомира Гаврилів та Михайло Федак. Автор сценарію свята – Михайлина Боднар.

Учасники свята вшанували багатодітних матерів, а також тих, які створили дитячі будинки сімейного типу: Олену Кузьменко з Лисичанська, Ніну Петришину з Криму та ін. Діти вручили квіти матерям у залі.

Надія КИР'ЯН

КНИЖНИК

ВІДЛУННЯ ПЕРЕЖИТИХ ДНІВ

Свою книжку повстанських бувальщин письменниця з Надвірнянщини Галина Христан назвала дуже просто, але влучно – «Вірність».

Вийшла вона друком три роки тому в Івано-Франківському видавництві «Тіповіт» і читається з великим інтересом. Бо кожна розповідь, написана живою, барвистою мовою, засвідчує про те, що авторка має дар талановитого оповідача. І хоч вона не була учасницею національно-визвольних змагань (народилася значно пізніше!) про пережите нашими батьками, старшими братами й сестрами оповідає напрочуд цікаво. Кожна із двадцяти восьми бувальщин – хвилююча новела з народного життя, з життя того краю, що зветься Прикарпатським.

Отже, Г. Христан нитка до нитки збирала спогади як у своїй рідній Саджавці, так і в інших селах, де свого часу клекотів вир повстанської боротьби. І щоб щиро, доступно й переконливо сказати про неї – не конче писати повісті чи романи, можна вдатися й до бувальщин. Літературний критик Євген Баран з цього приводу зауважує: «І як така, книжка художніх народних бувальщин Галини Христан є такою ж важливою і потрібною, як і трилогія Михайла Андрусяка «Брати вогню», «Брати грому», «Брати просторів», романи Василя Стефака «По той бік ночі», Василя Шкляра «Чорний ворон». Бо вони є народним свідченням більшовицьких злочинів, яким прощення і забуття нема».

Гортаючи книжку, переконуємося, як дбайливо і прискіпливо вигранювала письменниця кожну свою оповідь. Що б ми не читали – то лише із захопленням. У невеликих за обсягом бувальщинах, ніби в крапелинці роси віддзеркалюється та чи інша подія, висвічуються образи героїв-повстанців. До речі, тут герої не лише ті, які тримали в руках прицільні кріси, але й ті, які засівали поле, порались по господарству, займались буденними справами. Але якщо було потрібно – вони виконували завдання проводу, навіть коли це загрожувало небезпекою, а нерідко й смертю. Словом, перед читачем постають люди високого громадянського обов'язку, хоч твердого патріотичного гарту. В їхніх вчинках: і любов до України («Аґітатор»), і вірність родинній традиції («Алюмінієве горнятко»), і високі моральні якості людини («Атеїстка», «Відтанцювала», «Врєдітєлі» та ін.).

Про що б не писала Г. Христан, вона вміє добре розкрити тему, виткати килим сюжету, співставити факти, скористатися влучним порівнянням, приповідкою чи прислів'ям. Ось взяти б, для прикладу, бувальщину «Добрий пічник». В ній ідеться про майстра будівельної справи Миколу, який у свої юні роки разом із братом Юрком допомагав партизанам. Про це довідалися облавники й вирішили з хлопцями розправитися. Вдома застали Миколу. Почали йому погрожувати, врешті, засунули в гарячу піч. Але Микола витримав не лише наругу над собою в батьківській хаті, але й роки кривди й неволі в Сибірі, куди його запроторили разом із родиною. Відбувши покарання, примусово жив із сім'єю в Криму. Прочитавши в газеті оголошення про те, що «требується хороший печник», вирішив підзаробити. І як з'ясувалося потім, не в будь-кого, а в колишнього старшого облавника з бородавкою над оком, який після своїх «ратних» подвигів разом з дітьми та онуками проживав на сонячному півострові. При зустрічі Микола впізнав його одразу. Якби сталося це швидше, то, напевно, і за роботу не брався б...

І початок, і закінчення бувальщини пов'язане із вкрай необхідною в сільській хаті спорудою – піччю. В ній печуть хліб, варять обід, вона служить теплою лежанкою для тих, хто бажає відпочити. Микола знав, що таке холод і, оскільки був кваліфікованим будівельником, вимурував не одну піч, бажаючи цим людям тепла і затишку, добра і щастя. Його образ – різке протиставлення образу старшого облавника – злого, жорстокого, лютого, на рахунку якого не одна покалічена доля. Коли говорити про книжку загалом, то вона написана в ключі протиставлень: патріотизм і зрада, мужність – боягузтво, людяність і бездушність, гідність і підлість.

Щодо цього не може не хвилювати бувальщина «Заміна». Сільська дівчина Марійка хоче «вирвати» з енкаведистських застінків свого односельчанина і близького серцю хлопця Михайла. «Допомогти» в цьому погодився їй яструбок Йосип, але з умовою, що вона на місце Михайла знайде когось іншого. Але кого? І вона зважується на відчайдушний крок: перебирається в хлопця і йде на місце зустрічі сама. Йосип – зрадник, звісно, не прийшов. Побачили її інші, йому подібні. І подумавши, що вона озброєна (тримала, сидячи на плоті, палицю, відкрили вогонь з автомата. Марійка впала на землю вже мертвою. А десь неподалік гримів важкими колесами поїздтоварняк, в якому разом з іншими везли в Сибір і Михайла. Трагедія! Велика трагедія повоєнного часу.

У рідному селі Галини Христан Саджавці народився відомий письменник і громадсько-політичний діяч Іван Давидяк, автор книжки «Сила чи розум», першої частини книжки «Над Прутом» тощо. Талановитий юнак закінчив Перемишлянську гімназію, Краківський університет. Здавалось би, попереду цікаве й змістовне життя, час мрій та звершень. Та після вересневих подій 1939 року сталось не так. Іван опинився в тюрмі. Енкаведисти зробили все для того, щоб він пропав. До речі, коли і де – невідомо. Йому письменниця присвятила нарис-бувальщину «Йому дзвони не грали». Перед читачем зринуло ще одне ім'я – патріота, борця, вірного сина України.

Книжка, про яку йдеться, надійна сходинка на шляху творчого зростання Галини Христан. Читаючи її, стаємо духовно багатшими, проймаємося глибоким розумінням того подвигу, що вершили наші мужні попередники.

Василь ОЛІЙНИК, *м. Долина*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

ЦІКАВО І КОРИСНО

Пізнання свого краю, дошукування первнів, вивчення своєї історії, дослідження джерел і витоків нашого буття і духу – одвічне прагнення людей. А особливо допитливих, хто бажає знати, звідки пішла наша земля, як писав Нестор Літописець. Довідатись, аби передати іншим. Саме так і роблять просвітяни. Тому такою корисною для них стала поїздка у Кам'янець-Подільський для ознайомлення зі старим містом, історичною фортецею, а також – пізнання історії Хотинської фортеці. Її організував для просвітян видавничо-господарський центр «Просвіта».

Попри далеку дорогу, обмаль часу, поїздка була невтомлюючою. Її прикрасив своїми розповідями про історію, минуле і сьогодення кожного населеного пункту, через який проїжджали, пам'ятники і пам'ятки архітектури, про наших великих попередників і сучасників, якими так багатий наш край, екскурсовод, член обласної організації Спілки краєзнавців України Леонід Орел. Учасники дізнались від Леоніда Андрійовича багато історичних фактів і леґенд про ті чи інші події, про людей, які зводили міста і села, прокладали перші колії, будували фортеці, боронили рідний край. І самі доповнювали його оповіді розповідями про наших славних земляків як-то одного з творців ЗУНРу Євгена Петрушевича з Тисмениці, міністра ЗУНР Івана Макуха з Тлумача, велику покутську трійцю – Василя Стефаника, Марка Черемшину,

Прикарпатські просвітяни на подільській землі біля пам'ятника гетьману Сагайдачному у Хотинській фортеці

Леся Мартовича, січових стрільців і вояків УГА і ЧУГА...

Словом, було цікаве, змістовне спілкування, що залишило добрий слід в думках і в душах... «І своїми враженнями просвітяни обов'язково поділяться з іншими», – запевнив голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький, дякуючи нашому гіду і всім, хто долучився до корисної справи.

Богдан ВІВЧАР

ЗНАЙ НАШИХ!

ДО ПЕРЕМОГИ, ЯК НА КРИЛАХ

Нещодавно в м. Ковель Волинської області пройшов 10-ий Міжнародний півмарафон та чемпіонат України з півмарафону (21,0975 км). На ньому успішно виступили наші земляки-іванофранківці. Ігор Костюк та Василь Кричун були першими у своїх вікових групах, а Петро Морекот з Тлумача став третім.

Наш кор.

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

ОСТАП

Ви пам'ятаєте величну гоголівську оповідь про запорозьку волю-воленьку – козацьку епопею «Тарас Бульба». І ви, звичайно, не забули отої трагедійної сцени, коли сина Тарасового – Остапа – шляхтичі виводять на страту:

«...Попереду йшов Остап.

...Кат зірвав з нього зотліле лахміття; йому прив'язали руки й ноги до саме для цього випадку збитої диби і... Ні крику, ні стогону Остапового не було чути навіть тоді, коли почали перебивати йому кістки на руках і ногах... Та коли підвели Остапа до останніх смертних мук, його, здалось, покинули сили. І обвів він очима майдан: Боже, все незнайомі, чужі люди! Хоча б один хтось, хоча б хто-небудь із близьких стояв тут у годину його смерті! І підупали його сили, і вигукнув він у душевній немочі: «Батьку! Де ти? Чи ти чуєш мене?»

«Чую!» – залунало серед мертвої тиші...»

Гадаємо, що великий син веселої Полтавщини Микола Гоголь не випадково вибрав для свого героя ім'я *Остап.* Письменник, напевне, знав, що воно походить від грецького слова *«евстахіос»,* котре відтворюється по-українському, як «той, хто міцно стоїть» (на ногах), або просто «міцний», «непохитний». Кращого епітету нелегко знайти для характеристики незламного українського козака – сина Тараса Бульби.

Наших дітей – майбутніх Остапів – називають так: *Остапко, Осташ, Осташко (Сташко).* Прізвищ од наймення відбрунькувалося чимало: *Остапенко, Остапів, Остапчук, Остап'юк, Остап'юків, Остап'юченко, Осташенко (Остащенко), Остапків, Осташко, Остащук* та інші.